

Kázeň z ev. večerných Sl. Božích BA (NK), 18.8. 2024,
18.00, 12. po Trojici, ES: 357, 559, 410, A 52; čítanie zo SZ:
1M 9, 18-28, ev.: Mt 15, 1-9,

téma: **4.**

Božie prikázanie

2. Mojžišova 20, 12: „Cti otca svojho i matku svoju, ktorú ti dáva Hospodin, tvoj Boh aby si dlho žil na zemi!“

Milí bratia a milé sestry!

Aj 4. Božiemu prikázaniu treba rozumieť v súvisi s úvodom Desatora: „Ja som Hospodin, tvoj Boh, ktorý som ťa vyviedol z Egypta, z domu otroctva.“ **Vyviedol som ťa z istej smrti, zo záhuby do slobody, do života. Práve o život a jeho rozhojnenie vo 4. Božom prikázaní ide.** Čo konkrétne to znamená? Alebo čo toto prikázanie neznamená?

1) CTIŤ SI OTCA A MATKU NEZNAMENÁ UCTIEVAŤ ICH

Ctiť rodičov neznamená, že deti sa nemôžu rodičov

kriticky pýtať, že ich musia na slovo poslúchať ako nejakých absolutistických vládcov. Štvrté Božie prikázanie je pod prvým. „Boha treba viac poslúchať ako ľudí“ (Sk 5, 29). **Deti majú právo klásť kritické otázky voči autorite rodičov,** najmä vtedy,

keď sa táto stáva samovládcovskou. V NZ je príbeh (Mk 3, 31nn), keď sa Ježišova matka a Jeho bratia pokúšajú prerušiť Ježišovu činnosť, ku ktorej Ho povolal Boh. Vtedy dostávajú od Pána Ježiša rozhodnú odpoveď: „Kto je moja matka a (moji) bratia?... Ten, kto činí vôľu Božiu, ten mi je bratom aj sestrou aj matkou.“ Ctiť si otca a matku neznamená uctievať ich. **Slovko „ctiť si“ je v Desatore v protiklade k náboženskému uctievaniu. Poslušnosť rodičom je určite dobrá a žiadaná, aj nad ňou však je poslušnosť Pánu Bohu.** Ved' autorita rodičov je odvodená od Autora sveta a života, je autoritou z Božieho poverenia.

Deti by mali pri svojich rodičoch vnímať, že aj pri nich platí to, čo kedysi vyslovil Józua: „Ja a môj dom budeme slúžiť Hospodinovi“ (Joz 24, 15b).

2) CTIŤ SI RODIČOV ZNAČÍ BRAŤ ICH VÁŽNE

Je pokušením detí a generácie mladých, že v istej fáze života podceňujú rodičov a staršiu generáciu. **Nikto z nás nezačína svoju existenciu od nuly. Za to, čím sme, v nemalej miere vďačíme našim rodičom, ale aj starým rodičom a ďalším z našich predkov.** Ak by nás naše mamy neprijali,

nerozhodli sa nás vynosiť, porodiť nás, starať sa o nás, nežili by sme.

4. Božie prikázanie požaduje, aby sme rešpektovali niečo, čo je dané už samým životom. Boli otvorenými tým, ktorí tu boli pred nami. Kto nezabúda, že život sa nezačína ním samým, nepodcení hlas otca a matky. Pretože **v 4. prikázaní od nás Pán Boh nežiada nekriticky sa podrobiť rodičom, ale volá nás, aby sme spoznali a uznali významnú, zásadnú hodnotu rodičov pre náš život. Aby deti rodičov mali radi, rešpektovali ich zodpovednosť, keď im rodičia niečo prikazujú.**

Mám vždy radosť, keď pri rozhovore s konfirmandmi o tom, kto je pre nich vzorom, viacerí povedia, že rodičia. Nie je to samozrejmé. Ak neignorujeme realitu sveta, v ktorom žijeme, musíme priznať, že nemalá skupina detí vyrastá v prostredí, ktoré je chudobné na kladné vzory.

3) NEEXISTUJÚ DOKONALÍ RODIČIA

Keď nám 4. Božie prikázanie ukladá ctiť si rodičov, tak nie preto, že sú perfektní, že robia všetko správne, ale preto, nám umožnili našu existenciu. V rodine sa učíme veľa vecí: ako sa máme správať, ako máme žiť, učíme sa poslúchať autority. **Rodina je „malý**

svet“. Čím lepšie rodiny, tým lepší „veľký“ svet. V rodine sa učíme chápať, že každý, deti aj rodičia, má svoje lepšie i horšie chvíľky, radostné i smutné nálady, svetlé i temnejšie dni.

Čítali sme o Nóachovi (1M 9, 18 - 28), ktorý sa pred očami svojich detí zosmiešnil. No **Biblia nehodnotí kladne správanie syna, ktorý rozprával o situácii, ktorá jeho otca nectila, ale počínanie tých dvoch Nóachových synov, ktorí prikryli jeho hanbu, zachovali úctu k nemu.**

Nik z rodičov nemôže očakávať, že jeho deti s ním budú vo všetkom súhlasiť. Predsa, rodičia neprestávajú byť tými, ktorým Pán Boh prisudzuje úctu detí, ktoré priviedli na svet, dávali im pokrm a oblečenie, uvádzali ich do života. Ved'

4) ŽIVOT BEZ ÚCTY JE ZLÝ

- zlý v rodine, zlý v spoločnosti, zlý v cirkvi, zlý medzi

národmi. Preto Pán Ježiš v karhal neúctu k rodičom (Mt 15, 1nn), aj keď bola zdôvodňovaná náboženskými argumentami. **V rodine sa totiž začína naša cesta k bližným. Nikde inde sa nedá lepšie naučiť myslieť na druhých, mlčať, počúvať, mať vlastný názor, podriaďiť sa, klásť druhých vyššie ako seba.**

5) CTIŤ SI RODIČOV ZNAMENÁ PONECHAŤ IM VÁŽNOSŤ AJ V STAROBE, LAHKOMYSELNE ICH NEPODCEŇOVAŤ.

4. Božie prikázanie patrí k tým, ktoré **zachovávať je najťažšie**. Je jednoduchšie mať rád chudobných v Afrike, ale oveľa zložitejšie mať rád svojich najbližších, s ktorými sme denne. Štvrté prikázanie je tu kvôli tomu, aby sme boli vďační za život a z tejto vďačnosti rástol spôsob nášho konania.

Pôvodne bolo toto prikázanie určené dospelým potomkom, aby nezabúdali na svojich starnúcich rodičov, nedívali sa na nich zhora. **4. prikázanim Pán Boh berie starobu a starých ľudí pod svoju ochranu**. Svet, v ktorom žijeme, nie je iba pre mladých a nie je len pre starých. **Pomocou rodičom v ich starobe svoj život nepremárňujeme**. Nie je iba mojou vecou, ako žijem. Týka sa to aj ľudí v mojom okolí, v celej spoločnosti. Úcta k starým ľuďom prináša požehnanie. Ak sa nenaučíme spolupatričnosti, rešpektu a solidarnosti, skončí to zle, avšak

6) ZACHOVÁVANIE 4. PRIKÁZANIA MÁ BOŽIE ZASLÚBENIE

Doslovný preklad 4. prikázania znie: „*Váž si svojho otca a svoju matku, aby sa predĺžili*

tvoje dni na pôde, čo Hospodin, Boh tvoj (jest) dávajúci tebe.“ Tým, ktorí dávajú vážnosť rodičom je prisľúbené **predĺženie dní**. V SZ je tento slovný obrat často znamením Božej priazne. Predĺženie dní značí nie len ich väčší počet – kvantitu, ale najmä väčšiu kvalitu života.

Aká pôda, aká zem je v zaslúbení spomínaná? Prof. Heller uvádza že nejde len všeobecne o pôdu skultúrnenú obrábaním, ale konkrétne o zem, ktorú Hospodin Izraelu zaslúbil, daroval a prideliť – o zaslúbenú krajinu. **Kým Boží ľud dbá na Božie slovo, poslúcha Hospodinove prikázania, smie zostať v zaslúbenej krajine**. Každé miesto, kde sa stretávame s milostivým Bohom, s Kristom a Jeho láskou, sa stáva zaslúbenou krajinou.

7) ŠTVRTÉ PRIKÁZANIE MÁ HLBSÍ AKO IBA SOCIÁLNY VÝZNAM

Ctiť si rodičov, znamená postarať sa o nich v ich starobe, keď to už sami nezvládajú. Starostlivosťou o rodičov dávajú deti príklad svojim deťom, ktoré sa raz postarajú o nich. Tento sociálny význam 4. prikázania je celkom zrejmý. Má však aj hlbšiu významovú rovinu.

Otec a mama v biblickom zmysle nie sú iba telesnými rodičmi, ale predovšetkým tými, v ktorých sa dieťa

po prvýkrát stretáva s Božím slovom (5M 6, 7 . 20). Až splnením si svojej duchovnej úlohy byť svojim potomkom svedkami o Božej láske, sa telesní rodičia stávajú „otcom a matkou“ v plnom biblickom zmysle. Cez nich deti spoznávajú Boha, ako svojho nebeského Otca.

Štvrté prikázanie dôrazne pripomína Pán Ježiš (Mt 15, 1nn) a spomína ho aj list Efezským 6, 1 - 4: „*Deti, poslúchajte rodičov v Pánovi, lebo to je spravodlivé. Cti si otca a matku - to je prvé **prikázanie so zaslúbením** - aby sa ti dobre vodilo a aby si dlho žil na zemi. A vy, otcovia, nedráždite svoje deti, ale vychovávajte ich s prísnosťou a napomínaním podľa Pána.*“ Vidíme, že **toto prikázanie je obojsmerné**. Je tu **napomenutie** nielen pre deti, ale aj **pre rodičov, aby** boli **svojim deťom** otcami a matkami v Božom duchu, aby im **nezastierali, ale ukazovali výhľad k nebeskému Otcovi a Jeho láske**. Augustín povedal: „*Život rodičov je knihou, ktorú si deti čítajú.*“ Naše rodiny nemajú byť len lacnejšími ubytovacími a stravovacími jednotkami, ale aj cirkvou v malom - školou viery, lásky a nádeje v Krista, školou úcty a pomoci blížnym. Amen.

Modlitba: Pane, pripomínaš nám, že za to, čím sme, v nemalej miere vďačíme našim rodičom a ďalším našim predkom.

Vieme, že neexistujú bezchybní rodičia, ani dokonalé deti. Prosíme o tie deti, ktorým ich rodičia im nie sú dobrým príkladom. Zmiluj sa nad všetkými rodinami, kde sú narušené vzťahy. Ty nás učíš vzájomnej úcte a rešpektu. Veď kto na druhých hľadí zhora, objavuje najmä chyby.

Ak však naše deti vidia, že máme s rodičmi dobrý vzťah, je šanca, že nás napodobnia. Prosíme, daj nám milosť, aby sme mladej generácii nezastierali, ale ukazovali výhľad k Tebe, nebeský Otče, k Tvojej láske. Amen.

S použitím: Jan Heller (Hlubinné vrty), Ján Kulan (postoj.sk), (zost.) Johannes Kuhn (Chancen - die Zehn Gebote in einer veränderten Welt), Jan Milíč Lochman (Desatero: směrovky ke svobodě), Ondřej Macek (Věty křesťanské víry), Jakub Malý, Karel Müller: (Boží kniha od Pastoral Brothers), Bengt Pleijel (Brána viery otvorená): Martin Šefranko, evanjelický a. v. farár